СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 29. Джерзі Сіти, Н. Дж., понеділок, 5-го лютого 1940. No. 29. Jersey City, N. J., Monday, February 5, 1940. VOL. LXVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ОБТЯЛИ ГРОШІ НА ПОМІЧ ФАРМЕРСТВУ

ВАШИНҐТОН. — Палата представників переголосувала зміну в проєкті державного буджету, поданого урядом. З суми 900 міліонів долярів, призначеної на ріжного роду поміч фармерству, палата представників обтяла коло 70 міліонів долярів. Це сталося, хоч президент виразно й гарячо протестував проти того та казав, що обтинка зле відібється на цілім американським економічнім житті, і хоч сильна фармерська ґрупа в конґресі уживала всіх сил, щоб до того не допустити.

ГУВЕР ЗНОВ ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ВІЙНОЮ.

НЮ ЙОРК. — Бувший президент Герберт Гувер виголосив на бенкеті промову, в якій знову висловив осторогу, щоб Злучені Держави Америки не далися заманити до европейської війни, бо тоді Америка на тім дуже багато втратить, а також Европа. В інтересі самої Европи буде, коли Америка збереже себе матеріяльно і морально, щоб під кінець війни змусити воюючі краї приняти справедливий мир, оснований на сталих підставах, казав Гувер. Він вичисляв „їздців апокаліпси", до яких зачислив: імперіялізм, який нищить незалежність народів; нетолеранцію, яка нищить меншини; статизм, який нищить свободу; атеїзм, який нищить віру; ненавість, яка нищить єдність людського роду.

ҐАРНЕР НАЇЗДИТЬ ДЖОРДЖІЮ.

ВАШИНҐТОН. — Заступник президента, Джан Ґарнер, у листуванні з сенатором з Джорджії, Джорджом, згодився поставити своє назвище на голосову листу в правиборах стейту Джорджія. Сенатор Джордж є демократ, але противник Рузвелта і його адміністрації. В минулих сенаторських виборах Рузвелт хотів його „вичистити" і закликав місцеве населення, щоб його не вибрало. Проте він вийшов переможцем. Але решта стейтової політичної машини стоїть за Рузвелта.

РЕПУБЛИКАНЦІ ВИБИРАЮТЬ ДЕЛЕҐАТІВ.

ОЛБАНІ. — Републиканці нюйорського стейту вже вибрали вісьмох делеґатів на републиканську конвенцію, що має назначити кандидата на президента. З тих делеґатів 4 є за Томаса Дюїя, один за Ґенета, а три „невтральні". Останні рішаться на місці, на кого віддати голос.

ПОПРАВКИ ДО КОМІТЕТУ ВЗАЄМОВІДНОСИН ПРАЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Зізнаючи перед дослідним конґресовим комітетом у справі діяльности федерального комітету взаємовідносин праці, Лойд Ґерісон, бувший голова робітничого комітету, заявив, що діяльність комітету взаємовідносин праці треба так змінити, щоб він не мав права рішати, чи в даним випадку юнія з А.Ф.П. чи з К.П.О. має бути контрактовою стороною, що в імені робітників укладає умови з власником. В той спосіб комітетові ніхто не буде закидати односторонности.

ЗАКЛИК ДО ПОМОЧИ ФІНАМ.

МАЯМІ. — Американська Федерація Праці на засіданні своєї екзекутиви рішила, щоб звернутись до цілого американського загалу, зокрема до компетентних чинників, щоб вони дали таку поміч фінам, на яку їх лише стати. Фінляндія бореться з двома шкідниками людства, говорить Федерація, а саме проти Сталіна і Ґітлера. Водночас ухвалено рішення, яке яскраво виступає проти участи Америки в европейській, чи іншій війні.

КАМПАНІЯ ПРОТИ ЯПОНІЇ.

НЮ ЙОРК. — Вісім чільних провідників звернулися до всіх американських священиків, щоб вони розпочали з проповідальниць кампанію проти Японії, зокрема за те, щоб Америка заборонила вивіз усяких военних продуктів до Японії. Бо американськими продуктами Японія нищить Китай. У Китаї згинули від японських куль два міліони людей, між пять і десять міліонів китайців втратили життя посередньо від війни, а коло 60 міліонів людей стали внаслідок війни бездомними. Японія грозить винищенням цеї великої нації, говориться в заклику.

ЗА ПРОДОВЖЕННЯ БЕЗРОБІТНЕВОЇ РЕНТИ.

ВАШИНҐТОН. — В урядових колах, під напором робітничих орґанізацій, починають думати про те, щоби продовжити час виплат безробітневих обезпечення, як робітник утратить працю. Довгота виплат у ріжних стейтах є ріжна. Є пропозиції, щоб виплачувати обезпечення найбільше по 20 тижнях і по 34 доляри тижнево.

СОВЕТСЬКИХ ФІЛЬМ НЕ БУДЕ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК. — Советське фільмове представництво, Амкіно, розвязується і вже не буде спроваджувати до Америки советських фільм. Причина та, що внаслідок союзу Сталіна з Ґітлером прихильники советського фільмового мистецтва нагло стратили смак до советських фільм.

РОЗМОВЛЯЄ З ПІВДЕННИМ БІГУНОМ

Френк Ґ. Алтдорфер з Ленкастеру, Па., радіовий оператор, потрапив получитися з радіовою стацією виправи адмірала Бирда до південного бігуна й розмовляв з нею цілу годину.

Коли він спитався членів виправи, яка температура в їх таборі, йому відповіли: „Двацять три повижче зера". На це він їм сказав: „Таж стільки й у нас тут".

ПОТВЕРДИЛИ КАТА

Стейтова комісія цивільної служби в Олбані, Ню Йорк, потвердила номінацію Джозефа Френсела з Каїро стейтовим катом.

Він має пускати електрику на засуджених на смерть. За це він дістає по 150 долярів від кожного страчення.

АМЕРИКА ЗБРОЇТЬСЯ

Начальник узброєння американської армії каже, що ціла американська армія буде впродовж двох років засоблена в скорострільні кріси Ґаранда, що стріляють півтретя разу скоріше, ніж теперішні кріси системи Спрінґфілда.

Виробляють теперішнього кріса по 4,000 штук на місяць.

САМОГУБСТВО ЗАСУДЖЕНОГО НА ДОСМЕРТНУ ВЯЗНИЦЮ

У міській вязниці в Брукліні, Ню Йорк, повісився Ралф Рабінор, котрого кілька днів тому присяжні судді признали винуватим убивства й котрому на основі цього присуду грозила досмертна вязниця. Він мав 26 років.

СПРОБА СКАСУВАННЯ ГОЛОВНОЇ ЛАВИ ПРИСЯГЛИХ

Головний прокуратор провінції Онтеріо, Ґордон Конант, заявив, що на наступній сесії провінціяльної леґіслатури він внесе домагання, щоб скасувати в судівництві головну лаву присяглих, так звану „ґрендж джури". Водночас він буде домагатися, щоб домініяльний уряд змінив деякі невідповідні точки кримінального закону.

ЖУРИТЬСЯ ЗОЛОТОМ АМЕРИКИ!

БЕРЛІН. — Німецький господарський часопис обговорює „золоту кризу" в Злучених Державах. Каже, що Злучені Держави готові зібрати в себе все золото й не знатимуть, що з ним робити, бо Европа готова відступити від „золотої стопи" і взагалі позбутись потреби нагромаджувати золото. Уже й так усі розрахунки між державами відбуваються без „золотої клявзулі", як от між Великою Британією і Францією.

ШВЕДИ КУПУЮТЬ ЛІТАКИ

ВАШИНҐТОН. — Шведські представники закупили в Америці 150 нападаючих літаків. Загально говорять, що ті літаки призначені для Фінляндії.

ВИПРАВА ПО ДИКІ ЗВІРІ

Від Краєвого Зоольоґічного Парку Смитсонської Інституції в Вашинґтоні виїхала до Африки виправа по звірята. На чолі виправи стоїть д-р Вилйєм Мен, директор Парку, а виправу оплачує Ґарві Файерстон. Має вона на цілі привезти до Америки мало видані в американських звіринцях окази африканської звірні.

АВТОМОБІЛІСТИ В КАНАДІ ПЛАТЯТЬ ВЕЛИКІ ПОДАТКИ

Секретар Манітобської Ліґи Автомобілістів, А. С. Емет, обрахував, що в 1938 р. канадійські автомобілісти заплатили державі у формі автомобільних податків $68,812,679. На один автомобіль припадає $57 податку. В тих податках зараховані податки від ґазоліни й дозволи. В Канаді зареєстровано минулого року 1,-854,258 автомобілів. Кожний автомобіль пересічно зужив у році 540 гальонів ґазоліни. Манітоба заробила на автомобілістах $3,733,189.

В Остаріо податки на саму ґазоліну виносили $18,839,784, а в Квебеку $7,701,215. Алберта стягнула з автомобілістів $3,081,879, Бр. Коломбія $3,-359,189, Н. Бронсвик $1,827,-487, Саскачеван $1,889,751, а Принц Едвард Айленд $255,505.

ЕПИСКОП ЗАХОРІВ ПІДЧАС СВЯЧЕННЯ

Підчас висвячування о. Олександра Вашона вікарієм-архиєпископом Отави, в Канаді, архиепископ Ґілом Форбз дістав удар серця й упав без памяти перед вівтарем.

Архиепископ Форбз вийшов зо шпиталю, де лікувався від кількох тижнів, спеціяльно на посвячення.

КАМПАНІЯ ПРОТИ ЛИХВАРСТВА

Краєвий Союз Кредитових Юній постановив на своїх річних зборах, що відбулися в Ню Йорку, розвести широку кампанію проти „позичкових пажорів", себто осіб і орґанізацій, що рахують за позичку надмірні проценти.

ЗНАЙШЛИ ЛІК НА ОДИН РІД СЛІПОТИ

Федеральна Служба Публичного Здоровля подає до публичного відома в своїм місячнім рапорті, що лікарям удалося знайти спосіб лікування одного, досить поширеного роду сліпоти, званого „кератітіс".

Ця недуга проявляється так, що очна роґівка починає показувати багато кровоносних начинь, які з часом починають творити, непрозору оболону, що заслонює оку вид. Причина недуги була досі невідома. Тепер відкрито, що її викликує невідповідна поживa, головно брак специфічної вітаміни, званої „рібофлявін", котру можна знайти в печінці, молоці, яйцях, ярині і дріжджах.

ПОЛЯКИ І ЧЕХИ ПІДУТЬ РАЗОМ.

ПАРИЖ. — Польський премієр ген. Сікорскі заявив, що вже не буде повторена давня тяжка помилка Польщі супроти чеського народу. А це значить, що чехи і поляки будуть уже спільно й згідно працювати над створенням спілки словянських держав і не будуть між собою ворогувати, бо саме те ворогування було катастрофою для обидвох народів.

АРМІЯ НА СОВҐАХ.

Голяндська піхота підчас зимових маневрів вправляється до походу на совгах. У Голяндії є багато каналів, котрі зимою замерзають. Через те совги становлять важний засіб для прискорення походу.

„ВИГУБИТИ ДО ТЛА ФІНСЬКИХ БАНДИТІВ", КАЖЕ МОСКОВСЬКА „ПРАВДА"

МОСКВА. — Совєти офіційно збули мовчанкою зазив президента Фінляндії закінчити війну, що позбавлена всякого сенсу, та заключити чесний мир. Зате відповіла урядова советська газета „Правда" в редакційній статті, в якій заповідає, що „советські бандити" будуть цілковито знищені та що Совети, ведені „великим провідником Сталіном", осягнуть повну перемогу. Стаття повна великих похвал для Сталіна, якого часопис називає „людиною" з серцем, ученого, обличчям робітника, а появою жовніра".

НЕКУЛЬТУРНА РОСІЯ НЕ МОЖЕ ПОКОНАТИ ФІНЛЯНДІЇ.

ГЕЛЬСІНКІ. — Так сказав Кіості Калліо, президент Фінляндії. Відповідаючи через радіо на погрози московської „Правди", він заявив, що держава з такою низькою цивілізацією, як Росія, не може ніколи перемогти Фінляндії. Президент звернувся до 3,800,000 фінів, мешканців краю, з зазивом бути готовими до довгої боротьби. Підкреслив, що чим менший нарід, тим більша мусить бути його моральна сила і національна солідарність, коли хоче поконати ворога. Далі Калліо зазначив, що через советські налети нема в цілому краю ніде певного й спокійного місця. Це війна на життя і смерть фінської нації. Боротьба за те, чи Фінляндія має бути в неволі, чи свобідним краєм.

ПОСТРІЛЯЛИ ЛЕГКОПАДНИКІВ.

ГЕЛЬСІНКІ. — Советське командування пробувало спаралізувати фінську оборонну лінію при допомозі великого числа легкопадників, що злітали на фінську територію поза задами фінської армії. Легкопадники були узброєні й мали радіові апарати, щоб доносити про положення фінських частин. Та, як виходить з фінського военного комунікату, багатьох легкопадників постріляно, ще поки позлітали на землю, а інші погинули на землі, ставлячи опір. Деякі попали в неволю.

НЕ ХОЧУТЬ ВІЙНИ.

БІЛГОРОД. — Про наради „балканської антанти", в яких беруть участь міністри заграничних справ Юґославії, Греції, Туреччини і Румунії, можна сказати з певністю те, що всі ті держави стараються на всі способи про те, щоб не були втягнені до теперішньої світової війни.

ЩЕ ПРО „НІМЕЦЬКІ ЗВІРСТВА В ПОЛЬЩІ".

ЛОНДОН. — Французьке міністерство заграничних справ передало британському міністерству заграничних справ звіт аґентів, що мали провірити відносини в Польщі, окупованій німцями. Аґенти подали, що в наслідок війни, розстрілів і нужди згинуло в Польщі по втраті її незалежности — коло 5 міліонів людей.

НЕ ПЕРЕДАВАТИМЕ БІЛЬШЕ ПОЛЬСЬКИХ КОМУНІКАТІВ.

ВАТИКАН МІСТО. — Ватикан повідомляє офіційно, що два останні комунікати, які були передані ватиканською радіовою стацією й описували страшні відносини на польських землях, окупованих Німеччиною, мали виключно приватний характер. Водночас зазначено, що радіова висильня більше не передаватиме таких комунікатів. Також підкреслено, що Ватикан не має нічого спільного з комунікатами, які розсилає польська амбасада в Римі, хоч знає про їх зміст. І додано, що папа вже нераз виразно окреслив своє відношення до Польщі.

ЧОМУ КАРДИНАЛ ПОКИНУВ ПОЛЬЩУ?—ПИТАЄ ОРҐАН ФАШИСТІВ.

РИМ. — „Режіма Фашіста" пише про польського кардинала Ґльонда, що то зібрав матеріяли про „німецькі звірства на окупованих німцями польських землях", що він був би зробив краще, колиб не був утікав з Польщі, як тільки почув запах пороху. А як уже прибув до Італії, то повинен мовчати. Ґазета каже, що й так „не можна ствердити, потвердити чи заперечити як німецькі так і польські пологоски про здогадні звірства".

НЕ ВІДДАДУТЬ, ЩО ЗДОБУЛИ.

БЕРЛІН. — Ґенерал-губернатор Франк, що править „польським ґенерал-губернаторством", заявив у своїй промові в Кракові, що Німеччина заведе на давніх польських землях таку економічну систему, яка звяже з нею ті землі навіки. Франк іще заявив, що „ніхто в світі німцям у тому не перешкодить", а „німецькі жовніри ніколи не віддають того, що здобули".

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАЧИНАТИ ВІД СЕБЕ

Залюбки цитуємо в промовах, статтях чи дописах, як то на кожному з нас „міліонів стан стоїть", як то треба видержати на тому місці, де стоїмо, виконуючи звичайну, незамітну громадську роботу. А до цеї роботи зачисляємо не тільки те, що тісно звязане виключно з місцевими потребами, але й з тими покликами, що взивають до якогось загального діла чи до жертви на якусь загальну ціль.

Усе те, як виглядалоб, зрозумілі речі, бо нібн кожний знає, що треба постійно дбати про закріплювання народнього життя на місці, а водночас на тому самому місці ще окремо виконувати те, що потрібне, щоб ми могли жити як цілість. Але як це представляється у практичному застосуванні? Думаємо, що не цілком добре. А що так є, видно по тому, що наше життя виказує на багатьох ділянках застій, а подекуди цілковитий занепад. Неодин з нас це бачить і питає: Яка цьому причина? Очевидно, що тих причин буде багато, та що між ними будуть і такі, що є такими перешкодами, які нам неможливо побороти. І тому про них говорити не будемо. Зате звернемо увагу в такий бік, з якого може вийти поправа відносин.

У нас буває так, що що не сталосяб, яке лихо нас не давилоб, яка акція не виявлялаб успіху, то на те маємо готову відповідь: тому винні провідники. Отже провідники не дописали в визвольній боротьбі й у державній, дипльоматичній, чи громадській праці. Не дописали через брак відваги, чесноти, освіти і т. п. Так часто кажемо. І в багатьох випадках є в тому багато правди. Але ще й тепер часто легковажимо тим, що коли не підготована до якогось діла ціла нація, то й найліпший провідник з такою нацією нічого великого не вдіє. Бо коли не хочемо подбати про те, щоб наші люди могли вишколитись на дипльоматів чи політиків, то памятаймо, що вони ними не стануть через ніч з нашого вибору чи з уряду. А коли загал не хоче давати жертв на видавання інформаційних брошур чи книжок про Україну й українську справу й утримувати інформаційні бюра, то як, чим і ким має бути підготовлена чужинецька опінія про українські державницькі змагання? Коли ніхто в громаді не подбає, щоб такі наші видання були в міській чи якій іншій бібліотеці й дісталися у руки визначних американських осіб, то хто має за нас ту роботу зробити? А коли ми говоримо про обєднання, а самі не хочемо на нічому попустити, то яким чудом має це обєднання повстати? Як не хочемо піддержувати своїх видавництв, ґазет, мистців, бизнесменів і т. п., то як має розвиватись наше життя, наша культура, наш промисл чи бизнес? Тому памятаймо, що коли нам треба яких людей, то в першу чергу таких, щоб разом з добрим словом поради чи критики виконували практично щось таке реальне, що помагає нам дійти до нашої цілі.

Ґен. Мілян Г. Недіч (Београд, Югославія).

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЄМА

(1)

(**Заввага перекладача:** Під повищим заголовком появилась у Београді в квітні 1939 р. у військовім місячнику „Ратнік", видаванім югославським міністерством війни і маринарки, стаття, написана ґенералом армії Міляном Г. Недічем. Не входжу в те, наскільки в статті подано неточні дати, а такі є, та чи правдиво чи неправдиво зясовано українські змагання до самостійної України. Я переклав статтю такою, якою вона була написана. Зазначу, що ґенералові треба вибачити деякі помилки, бо він глядів на справу незалежної України головно з військово-стратеґічного боку, а не з політичної, економічної чи історичної сторони. На всякий випадок думаю, що без огляду на те, чи ми годимося з виводами автора, що пише так, як думають сербські високі військові кола, ці виводи є цікаві. Тому думаю, що зацікавлять і читачів „Свободи". — **Дмитро Мош** (Любляна, Хорватія).

I.

Ще Европа не успокоїлась від розбурханого мінхенського договору й від чехословацької траґедії, а вже на сході, як пишуть чужі часописи, являється друге питання трудне й замрачене. Це проблєма снамостійної України.

Проблєма самостійної України потягає за собою великі наслідки стратеґічні, політичні, національні й економічні не тільки на близькім сході, але в Европі, а навіть, сміло можна сказати, що на цілім світі. Самостійна Україна, або як більшість тепер називає, Велика Україна, булаб нова европейська держава, по поверхні 900,000 км кв. й зо 45,000,000 мешканців. Україна повсталаб з українських земель зпід Совєтської Росії, Польщі, Чехословаччини й Румунії. Будування такої Великої України попалоб на дуже великі першкоди в кожному погляді. Ті перешкоди можна знищити, але тільки великою европейською війною.

Є бажання збудувати Велику Україну, а доказом цього є писання по американських і европейських часописах, а водночас сильна пропаґанда, що безперестанно ведеться цими днями в Америці й Европі. Пропаґанду цю ведуть чужинці й українці, й то ріжними способами, як писанням брошур, телеґрамами, радіями, фільмами і т. д. Чужа преса пише, що це питання видвигає Німеччина, мовляв, вона на заході, то є на суші, замкнена Францією, а на морі Анґлією й Францією, отже не має довільної скількости сировини з огляду на її кольоніальну індустрію, та не має середників на прожиття свойого 80,000,000 народу й не має вільного простору до розвинення. Отже природним є, що Німеччина мусить шукати виходу з цієї ситуації. Де піде? Силою факту мусить іти на схід, тому хоче створити Україну. Тепер хоче Німеччина використати українську політичну ситуацію, а пізніше природні багатства нової держави, але тільки для своїх цілей. Німецькі часописи пишуть, що наскільки політично не підчинять собі нової держави, й не візьмуть її під свій протекторат, то господарсько мусять підбити так званий „Ґросвіртсшафтравм". Про господарський і життєвий простір тепер у Німеччині дуже багато говориться й пишеться. Такий великий життєвий простір думає Німеччина шукати собі на сході й полудневім сході.

Щоб ми побачили, наскільки можливо є рішити українську проблєму, погляньмо коротко на історію українського народу, а це нам поможе дійти до правильного рішення того суковатого питання.

Українська держава ніколи не була такою великою державою, яку задумали побудувати тепер українці. Землі українські ніколи не були злучені в одну цілість. До 14. віку була українська держава, вона була сильна, могуча, з великою культурою, духовою й матеріяльною. Особисті непорозуміння українських князів допровадили державу до упадку. З цього скористала Польща й Росія, вони Україною поділились. Пізніше деякі частини українських земель доходили до часової самостійности, але це довго ніколи не тревало; та самостійність пролітала під европейським політичним небом як метеори, й гасла на довгі роки, а то й століття. Сумна й гірка є історія того такого великого, доброго й працьовитого народу.

Знищений війнами своїх сусідів, татарськими й турецькими походами, й під кінець уярмлений своїми братами слов'янами, немов перестав на світі існувати, занепала висока велика культура; брак шкіл, брак інтеліґенції, це все причинилось до цілковитого знищення - руїни українського народу. Так жив український нарід аж до світової війни в великій нужді й темноті. Перед світовою війною Україна була під Москвою й Австрією, частина української землі, то є Західня Україна по розборі Польщі 1772—1793 і 1795 припала Австрії, це саме було з Буковиною. Карпатська Україна входила в склад австроугорської держави, але суверенну зверхність мали над нею мадяри. Мадяри хотіли використати переходовий час свойого панування. В Карпатській Україні тоді не було ані одної української школи, не було мови про якісь орґанізації та про культурні чи національно - просвітні. Майже кожний українець був неписьменний. Інтеліґенції не було, одна релігія зберегла українську національність і уркаїнський нарід. Мадяри всіми силами й способами старались український нарід засимілювати. Але це їм не вдалось, що побачимо пізніше. Яка траґедія була на інших частинах українських земель, коротко погляньмо:

По невдалих війнах проти Москви за часів гетьмана Богдана Хмельницького й знаного мужа в світовій історії гетьмана Мазепи настали в Україні сумні й тяжкі часи. Цар Росії, Петро Великий, відняв багато вільностей козакам і населенню; почалась велика нагінка на українських патріотів, одних висилали в Сибір, других саджали по тюрмах, а третіх засуджували на смерть і убивали. Недокінчені діла Петра Великого докінчила Катерина. Вона цілком уярмила український нарід, знищивши Запорозьку Січ, відібравши вільності козакам і населенню. За панування Катерини Великої жилось українцям найгірше. Не було українських шкіл, були часи, що українці не мали права писати своїх книг, не мали права говорити українською мовою, не мали права називати себе своїм іменем — українцем. Все, що українці придбали собі упродовж довгих століть на полі культурному, національному, просвітньому й економічному, все Катерина Велика знищила в кількох літах свойого панування.

II.

Що діялося в Західній Україні?

Під Австрією було українців коло 6 міліонів, а разом з Буковиною й Карпатською Україною коло 10 міліонів. Треба згадати, що в Україні під Росією жило коло 30 міліонів українців. Трохи краще жилося українцям під Австрією. Вона дала дозвіл на оснування ріжних українських товариств — культурно-просвітніх, економічних, господарських і т. д. Український націоналізм жив і дозрівав, тому Галичина стали колискою українського націоналізму. Австрія задумала дати українцям університет, але це так перестрашило Росію, що вона перестерегла в тім Австрію й крик цей уважала за „казус беллі" (причина війни). Тут бачимо наскільки боялась Росія просвіченого українського народу. В таких менше - більше обставинах застала українців світова війна.

В світовій війні боролись українці по стороні Австрії й Росії. Отже йшов брат на брата. Боролись, проливали свою кров, нищили матеріяльно, морально, а за кого, за чиї справи? В кожному огляді не за свої, а чужі. І так крівавились українці 4 роки за чужі інтереси, аж до розвалу Австрії й комуністичної революції в Росії. З хвилею розпаду Австрії, українці використали момент і у Львові проголосили Українську Західню Републику. Польща також проголосила свої претенсії до Галичини. Почалась польсько-українська війна.

Війна ця тревала досить довго, бо аж цілий рік. Завзяті українці бились, проливали кров за столицю Західньої України Львів, але не вдержались, бо Польща підсилена чужими державами як Францією й Анґлією, змушує Українську Галицьку Армію уступити з території Галичини. Одна частина армії переходить Карпати на Закарпатську Україну, а друга переходить ріку Збруч на Велику Україну, щоб там злучитися з армією Великої України й докінчувати свою місію проти большевиків.

Що тимчасом діялось на східніх землях України, над Дніпром? По розбитті німцями західніх армій царської Росії, щоб позбутись фронтів і воєнних ворогів, німці постановили в Росії викликати комуністично - большевицьку революцію. В серці Росії і в Україні розпочинаються жорстокі кріваві бої. З одної сторони Керенський — Денікін — Вранґель, — большевики, а з другої українська армія проти білої царської ґвардії й большевиків. В 1917 році підчас влади Керенського дістала Україна щось у роді пів автономії. Від того часу українських рух починає сильно підійматись. Керенський поставився до українців ворожо, але влада його довго не триває, бо в червні 1917 року упадає. В тім то часі українці проголосили повну автономію, а з хвилиною, коло Росія отряслась від царського режіму, а до влади прийшли большевики — українці проголосили: Українську Народню Републику.

Стан такий довго не тривав, бо в січні 1918 року большевики під своє панування підбили більшу частину українських земель. В лютім 1918 року західній руський фронт цілком розпавсь. Безпосередньо по розпаді західнього руського фронту, німці ведуть мирові переговори з Троцьким, а діялося це в місті Бересті. В тім самім часі явилась у місті Бересті українська делеґація. Вона виступила проти Троцького, кажучи, що він не має права в справах українських переговорювати з німцями. Почались переговори української делеґації з німцями. Німці поставили великі умови, українська делеґація на все погодилася й приняла. Троцький з німцями переговорював дальше. Між часом переговорів німецькі війська злучилися з українськими, розбили малі відділи царської армії й перейшли демаркаційну лінію й заняли цілу Україну. Знову проголосили самостійну Україну.

В Києві сидів німецький ґенерал Айхгорн, а війська його в Україні робили те, що самі хотіли. Німці почали використовувати Україну всіми способами, вивозили все, найбільш сировини й збіжжя. Коли українці побачили, що німецька армія не прийшла їх обороняти перед большевиками, чи царськими військами й помагати здобувати самостійність України, а прийшли використати їх, почалися сильно бунтувати. Німці побоялись повстання, повалили уряд, а самостійність України поконали, владу держави взяли в свої руки. Це все довго не тривало, бо тільки кілька місяців. Німці на всіх своїх фронтах капітулюють, а тимсамим і в Україні, отже відкликали з України свої війська.

По відході німецьких військ з України, приходить до влади великий український патріот і вожд, отаман Петлюра. Тепер щойно почалась правильна бортьба за самостійність України. Ціла Україна опинилася в боях, а ріки спливли кровю. На Україну наступали дві армії війська, цілком інших характерів. З одної сторони йшла царська армія з ґенералом Денікіном, а з другої сторони йшла червона армія — большевики. Положення українців безвихідне, фатальне й траґічне. Ціла Україна загоміла, запалала вогнем, пімстою й боротьбами, як ніколи дотепер. Прийшов час великих боїв і погромів. Не мали сили вдержатись українські війська, хоч билися завзято, а найбільше визначалися в боях відділи завзятих українських козаків. Большевики розбили царські війська під проводом Денікіна, а отамана Петлюру примусили опустити Україну разом з його військами.

Петлюра звернувся по поміч до всіх держав, з виняткомом Німеччини. Анґлія не поцікавилась долею України, їй було байдуже; Франція радила не воювати з Росією, піддатись і зробити одну нероздільну державу. Большевики завоювали цілу Україну й стали її паном. Але отаман Петлюра не піддававсь, він звернувся по поміч до Польщі, де була його остання надія. Польща помочі не відмовила. Отаман Петлюра й вожд Пілсудскі зробили договір взаємної помочи. Дорогий був цей договір, бо за польську поміч Петлюра відрікся назавжди Галичини в користь Польщі. В тім часі отаман Петлюра йшов на ріжні уступки, щоб тільки увільнити Україну над Дніпром. І так 1920 року два вожди ввійшли в Україну, щоб спільними силами зробити кінець большевицькому пануванню. Але це не вдалось. Перевага червоної армії — большевиків була більша, вона побила українсько-польські війська і не тільки викинула їх із Східньої України, але пішла на Західню Україну, а ще навіть пішла на Варшаву. Пілсудскі при помочі українських військ і французьких одним великим маневром побив большевиків, викинув їх з Польщі й Західньої України. Після цього маневру 18. березня 1921 року в місті Ризі Польща з большевиками заключила мир на підставі котрого Західню Україну забрала Польща, а Східню — Велику Україну, Росія.

Отаман Петлюра, великий український вожд, патріот, народолюбець, мусів виїхати на чужину, як еміґрант. Спочатку був у Польщі, опісля в Німеччині, а під кінець на стало думав осісти в Парижі, у Франції. Тут стрінула його нещаслива доля. В році 1926 на вулиці Парижа Петлюру вбиває жид Шварцбарт, мовляв Петлюра дав наказ бити жидів, а він хотів за це пімститись. Так траґічно закінчив життя отаман України, що думав на еміґрації продовжувати зачате діло.

По повній капітуляції німців на всіх фронтах, антанта зїхалась до Парижу, щоб оплянувати нову мапу, нової Европи. Діялося це в 1919 році. На цій новій мапі антанта не накреслила Великої України як самостійної держави. Навпаки, вороги України, безмилосердно розділили Україну й поділились нею. Отже Східню Україну над Дніпром забрали Совети, Західню з Волинню і Поліссям Польща, Буковину Румунія, а Карпатську Україну Чехословаччина.

(Дальше буде).

Клявдія Бобикевич.

У ТІНІ ГЕРОЇВ

(**Спомин з недавньо минулого**).

22)

„Пані, це зовсім відповідає вашому галицькому рабству! Не можемо, бо такі перепони. Не підемо, бо ми самі жінки. Не в силах, бо то так далеко від світу. Не понесемо, бо то затяжке, до того, треба чоловічих сил. Це слова тричі клятого раба! Бо бойова людина каже: „що й не буде, а йду! Не боюся перепон ані смерти! Свята Ідея — велика мета! Я йду!"... От тут ріжниця. Але, вірте мені, старому практикові, вас біда присилує до всього, що вам тепер видається неможливим. Біда ще не далася вам як слід у знаки! Ще не бачите, як нарід потребує опіки та невспипущої праці, страшного труду над собою. Ще не бете в дзвін на трівогу, бо ще сяк-так дихаєте. Але я бачу ті недалекі часи, що не будете мати жадного урядника українця в цілій Польщі! Що сотки освічених людей дармуватимуть дома, не знаходячи собі ніде зарібку. І буде плач і нарікання і проклони на... минулих проводирів. І тоді лише галичани рушаться на село до праці. Коли біда притисне!"

„Ви не любите галичан?... Чому? Зробили вам яку кривду, яку неприємність? — запитала я.

Отаман замовк, наче шукав відповіди. По довшім часі, коли ми перейшли мовчки добрий шмат дороги, він відповів:

„Ні, пані, нема уркаїнця, щоб я його не любив. Коли він член нашого народу, то він мені і близький і рідний. Це відчував я, коли в тих незлічимих походах були ранені та померлі. Бог мені свідком, що я ніколи не ховався перед небезпекою. Я йшов усе з найбільшою холоднокровністю у вир, де кипіло, де була смерть.

„Але галичани мене дивують своєю вихованістю, відтручують своєю просто ґерманською утяжливістю". „А чому?... А коли то? А як воно не вдасться?... А як зайдуть оці та оті перепони?" Нема в них тої очайдушности, того орлиного полету, тої бистрої уяви. Нема в них також і того тепла душі, а якийсь холод, що ми його так відчуваємо. Ми — ізгої!"

В голос отамана закралася сумна нота. Вона мене так зворушила, начеб він оце плакав. Я вже не брала в оборону моїх галичан. Якщо він так говорив, то, здається, мав якусь важну причину до цього. На всякий випадок не думав тут про мою рідню, бо сам бачив, як мої родичі ділили з ними усе, що мали.

Я хотіла змінити його настрій на кращий, веселіший. Не довго думаючи, я сказала:

„Отамане, звідки ви? З якої частини нашої землі? Ваша мова то для мене наче музика. Мила, звучна, що вкрадається до серця. Не можу наслухатися! Не можу налюбуватися, наче яким співом!"

Тютюник глянув на мене і всміхнувся. Його лице наче прояснилося.

„Не дивуйтеся цьому. Ми всі з Полтавщини так говоримо. Але я також і працював над моїм говором довгий час. Я є внук... Шевченка".

Ці слова мене наче зелектризували. Я дослівно наче скипіла й не знала, що думати. Чи це які жарти, чи правда? Наш ґеній, найкращий, найбільший син України не був жонатий. А всеж може мав потомків? Отаман Тютюник не нагадував його ніяк. Ясний бльондин, низького росту, коли я знаю Шевченка чорним, вусатим чоловіком...

„Ви хіба жартуєте, що?... Прийшли на село, щоби посміятися з нас?" — відповіла я, сміючися.

„Нема як тим жартувати. Я внук його сестри. Хоч як це може й дивно, одначе це щира правда і нема що тут змінити", відповів поважно закордонець.

(Дальше буде).

— О, як би я хотів, щоби ви були моєю жінкою!

— Мушу поговорити про це з моєю сестрою, бо я воліла би, щоби ви були моїм шурином.

ЯК ВИМОВЛЯТИ НАЗВУ ПОМІДОРА

Комітет видатків у палаті послів американського конґресу занявся оноді питанням: як вимовляти назву помідора: чи „томато", чи „томейто"?

Комітет рішився за „томейто".

З ДНЯ

ВІДНОШЕННЯ ДО НІМЦІВ.

У звязку з поголосками про вступлення німецьких військ до Галичини, про що доносять газети, дехто з українців застановляється наново над тим, яке становище заберуть німці до визвольних змагань України. Німці, без сумніву, сила. Беручи під увагу їх близькість до українських територій, а навіть цей факт, що вони вже вступили ногою на українські землі, українська політика мусить з ними числитись.

Але як їх трактувати? Чи вважати їх корисним чинником, чи шкідливим? Коли корисним, то чи вже корисним від нині, чи щойно в будуччині?

НІМЦІ — ЧИННИК ШКІДЛИВИЙ.

Дехто, дивлячись на теперішню війну з точки погляду української справи, вважає німців корисним чинником вже хочби тому, що вони викликали війну, в якій можуть зрости надії українців на провірку їх теперішнього політичного становища.

Такі висновки, хоч ніби льогічні, посунені задалеко. Бо колиб так брати справу, то не лише німцям належиться те „признання" за викликання війни, але й Смігломy-Ридзові та Бекові, за їх неуступчивість. Колиб ми хотіли в той спосіб заключувати далі, то треба булоб назвати „корисним чинником" і польську армію, яка так спантеличено втікала перед наступаючим ворогом. А це булоб абсурдом.

ІНШИЙ ПІДХІД.

Дивімся на німців з іншого боку: Чи вони мають намір, тепер чи в будуччині, помогти відбудувати українську державу? Чи їх союз із Советами сталий, чи хвилевий?

Так виглядає, що союз німців із Советами є сталого характеру, а німці нині мають далеко менше причин відбудувати українську національну державу, ніж вони колинебудь передтим мали?

Чому німці передтим цікавились українською справою? Тому, щоби при помочі української справи розвалити свого ворога, яким були Совети; і щоб мати в новій „самостійній" українській державі переважні впливи. Ця „самостійність" фактично рівналасьб цілковитому скоренню німецькій силі, а українська держава малаб стільки прав, що кольонія котроїнебудь европейської держави.

ЗІВЯЛІ АРГУМЕНТИ.

Та колись, маючи на увазі цілковите поневолення України і деструктивні впливи з боку меншевартних культур, деякі українці могли до певної міри раціонально думати, що „краще панування західньо-европейського високо цивілізованого краю, ніж неволя напівазійського дикуна".

Нині цей аргумент до решти стратив на вартості. Бо німці не мають найменшої потреби розкольовувати Совети і творити з української частини окрему державу, чи свою кольонію. Те, що вони колись плянували зробити з Україною, вони тепер зроблять з цілим Советським Союзом, внаслідок пакту, заключеного зо Сталіном. Сталін добре відчув свою слабість у конфлікті з Финляндією. Він не лише що не захоче нині відриватись від поли Гітлера, але буде чимраз сильніше за неї держатись. Абсурдом булоб для Гітлера в теперішню пору вдаряти в Совети, чи викликувати там революцію, знаючи, що все, що він бажав осягнути на сході, війною, тепер ступнево осягне шляхом кооперації зо Сталіном...

Внутрішній хаос у Советах у теперішню пору для Німеччини був би шкідливим явищем. Тому німці будуть боротися проти нього, хочби коштом розстрілів українських націоналістів. Такий стан пануватиме до кінця війни і після неї.

ПО ВІЙНІ.

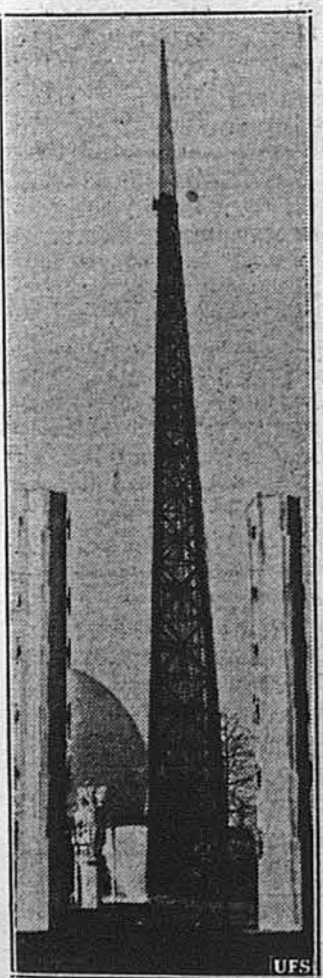
Якби німці виграли війну, то це не буде в їх інтересі будувати українську національну державу. Національна держава криє в собі ту небезпеку, що скорше чи пізніше вона сконсолідується і пічне виступати проти наїзників. В інтересі Німеччини буде вдержувати на сході Европи політичну трясовину, паралізуючи національні потенціонали одного народу другим, пануючи в той спосіб над усіми. Такий стан не буде в інтересі українців.

Колиж німці програють, що правдоподібніше ніж перше, то тоді про Схід Европи будуть рішати не німці, тільки їх противники.

В ПРОТИВНІМ ТАБОРІ.

В противному таборі, себто в Англії і Франції, є далеко кращі можливості здобути, на далеку мету, приязнь для України і якусь реальну поміч. Цей табор вже по версайським договорі переконався, що колись нарід малий, як от Польща, то він не всилі збудувати сильного заборола для німецького імперіялізму, навіть колиб той нарід штучно роздути. З другого боку, той табор вже наочно переконався, що Росія — це небезпечний чинник; краще його розкольоти на дві частини і спаралізувати тим його розгонову імперіялістичну силу.

Так видається, що українці вийдуть із цеї війни переможцями тоді, коли у відповідний момент піднімуть революцію і захоплять владу, а серед аліянтів поведуть уже тепер енергійну активну політику.

НОВЕ ПОКРИВАЛО
дістає „трайльон" на Світовій Виставі в Ню Йорку.

ЛІКУВАЛЬНА ВАРТІСТЬ ПЕЧІНКИ

Без заліза кров не може бути здорова. Та людина залізо не може їсти, а хочби і їла саме залізо, то воно їй не помогло, тільки пошкодилоб. Тіло приймає тільки таке залізо, що знаходиться в поживі. От, наприклад, волова печінка має в собі на кожних сто тисяч 5 і пів частинки заліза. Тому помагає малокровним.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧУЖИНЦІ ПРО НАС.

В останніх часах можна подибати знов старе явище, що американські газети, хоч пишуть про українські землі і про український нарід, то проте не називають н тих земель ні народу його властивим імям. Вони називають українців „полс, галішенс, рошенс" і т. п.

Не знати, чим пояснити таке відношення. Ще недавно писали багато про Карпатську Україну і про Велику Україну. Нині вже про це забули. Чи може це пояснюють тим, що вороги наші тихцем ведуть завзяту пропаганду проти нас та стараються в світі представити, що українців нема і не буде?

Українці є і будуть. Нині українці не те, що були в 1917 році. Це свідома нація, яка за останніх 25 років перейшла великий шлях терпінь. Ті терпіння не пішли на марне; українці витягнули з них належну науку. Тому ті, що думають про українців, начеб їх не було, самі зазнають колись найтяжчого розчарування.

В. Хоміцький,
Ню Йорк, Н. Й.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ГАРТФОРД, КОНН.

Вистава фільми.

В нашій громаді 30 грудня 1939 р. висвітлювано звукову фільму під назвою „Гуцульщина і Галичина". Саля була наповнена людьми.

Молодь мала нагоду приглянутись, як їх батьки і діди управляли свої землі і збирали з неї плоди. Бачили красу на Гуцульщині, їх традицію, танці, все то аж чарує серце, бо гуцул, багатий, чи вбогий, усе веселий і бадьорий. Бачили, як наші красуні галичанки викінчують домашні роботи. І нам, старшим, прийшло на спомин, що ми оставили на рідних землях. При тій нагоді ми виконали чесне діло. На бажання наших громадян п. М. Новак сказав коротку промову про українську школу в Стемфорд, Конн., і пояснив, як ми тепер повинні ставитися до У.Р.Ш. Всім відомо, що робила спорохнявіла Польща з нашими школами в Галичині. А тепер не ліпше поступають червоні московські наїзники. На заклик п. Новака наші громадяни перевели збірку на стемфордську школу, котра принесла $25. Особи, що зложили більші датки: М. Новак $2; по $1: Е. Данилів, Д. Гриньчук, о. В. Баландюк, П. Данилів, п. Чаней; дрібними $18. Разом $25.

Присутній.

Жінка. Позволь мені виїхати над море. Цілими днями сидітиму над морем і буду мріяти про тебе.

Чоловік: Я волів би, щоби ти сиділа вдома та мріяла про море!

— Слухайте пане майстер! Ті чоботи, що я купив у вас, за місяць розлізлися...

Майстер: А гроші, що ви дали мені за чоботи, розлізлися зараз другого дня.

АРТУР ҐРАЙЗЕР,
ґубернатор Познаня, котрий запевняє, що поляки під німецьким пануванням щасливі.

ЖИДИ І БРИТІЙСЬКА ІМПЕРІЯ

Недавно уступив зо свого становища британський міністер війни, Гор Беліша. Його нагле уступлення з такого важного становища ще досі невияснене. Не всім відоме, що Гор Беліша був з походження жид. Дехто звязує його уступлення з приготовленнями до заключення миру між аліянтами і тоталітарною Німеччиною, а його, як жида, нерадо бачилаб націвська Німеччина при таких мирових переговорах. І ніби тому він мусів уступити. Німецькі часописи з радістю, і то неутаєною, витали уступлення Гор Беліші, а за те не тішаться тим московсько - большевицькі часописи. Гор Беліша має заслуги для зорганізування британської армії у воєнним часі і тому його уступленням тішиться Німеччина. Одначе Гор Беліша це не перший жид в англійським міністерськім кабінеті. Були британськими кабінетовими міністрами й інші жиди, що багато причинилися до розвитку Британської Імперії. Тут можна навести особу Дізраеля, провідника консервативної партії і довголітнього премієра в часі панування королеви Вікторії. Його часи можна зачислити до тих, коли британська світова експансія дійшла до свого найвищого вершка. Тоді Суецький Канал дістався в руки Великої Британії, а це найкоротша дорога на далекий схід. Також повна влада над Індією, цим клейнодом Британської Імперії, перейшла цілковито в руки Британії за часів Дізраелі, а під кінець панування королеви Вікторії проголошено її індійською імператоркою. Ось і тому жидівські націоналісти горді з того, що на чолі британських міністрів стояли жиди в часі найбільшого розвитку британського імперіялізму. Могутність Дізраеля, Ротшильдів, лордів Рідінгів, Белішів та інших жидівських родів росли з розвитком британського імперіялізму. Британський імперіялізм, що поширився на четверту часть населення й поверхні земної кулі, створював теж нагоду для збагачення й здобуття величезних впливів для тих жидівських родин. І тому вони вірно служили цьому імперіялізмові, хоч він заволодів як кольонією і їхньою історичною батьківщиною, Палестиною. Британська Імперія була для них важнішою від рідної Палестини, бо представляла ширші виглади здобуття собі впливів і володіння світом при помочі своїх капіталів.

Обурена.

— Мамо, пан Корпан, дуже нахабний! — каже дівчинка.

— Ну, щож він таке зробив?

— Поцілував мене несподівано.

— І щож ти на це?

— Мама казали, щоби нічого від нього не приймати, тому я йому віддала цілунок назад.

НА РІЖНІ ТЕМИ

В ІНТЕРЕСІ СПІВПРАЦІ.

Д-р Ганс Борхерс, німецький консуль, у своїй промові на зборах німецьких громадян у Ню Йорку відповідав між іншим на заяву англійського міністра фльоти, Черчила, що, мовляв, колись Чехія буде визволена з німецької неволі.

Д-р Борхерс казав, що інтерес Чехії лежить у кооперації з Німеччиною. Якби між ними була така співпраця, то обі сторони будуть щасливі. Як котрась третя держава вмішається в цю справу, то це буде зле для кооперації...

Той, що прикладає другій людині під ребра револьвер і каже їй віддати йому всі гроші, теж покладається на „співпрацю" людини з дулом револьвера під ребрами. Якби так у таку „кооперацію" вмішався хтось третій, посторонній чоловік, наприклад, поліцай, то „кооперація" зовсім природньо сталаб трудна. Це ясно.

НЕМА ЗГОДИ.

Відповідав теж д-р Борхерс на закид, що в Німеччині переслідують релігію. Збивав він цей закид, кажучи, що в Німеччині найбільш популярною книжкою є все Біблія.

Замітне признання. Бо досі загально думали, що найбільш популярною книжкою в Німеччині є біблія націзму, Гітлерова „Моя Боротьба".

До того в той самий час, як у Ню Йорку д-р Борхерс хвалив між рядками читання Біблії, в Берліні його „бос" Гітлер кпив собі з Чеймберлина за те, що він читає Біблію.

ПРАВДИВА ДЕМОКРАТІЯ.

Що досконалої демократії не має ні одна країна в світі, це вже всім відомо. Кожна демократична країна має одна кращу, інша менше красну демократію. Хто має найкращу, це дуже важко сказати.

Так принаймні всі досі думали. Тепер приходить д-р Борхерс і каже, що Німеччина хоче мати найбільше чесну демократію. В порівнянні з Німеччиною Гітлера, казав д-р Борхерс, Англія лише бавиться в демократію.

Тисяча осіб з одушевленням приплескували словам д-ра Борхерса.

АНГЛІЯ И АМЕРИКА.

Нюйорський кореспондент газет лорда Біверврука телеграфував недавно тому до лондонської газети „Експрес" отверту пораду, котру американські газети передруковують з великим здивуванням.

Радив він англійцям не звертати уваги на американську публичну опінію в справі захоплювання почтових посилок, себто робити далі своє, бо, мовляв, інакше американці готові подумати, що англійці хочуть втягнути американців у війну. Він є переконаний, що американці остаточно таки будуть мусіти піти у війну.

Що так думають англійці, це не підлягає сумнівові. Всетаки є ще сумніви, чи американці справді підуть у ту війну, як це про них англійці думають.

ДВІ КЛЯСИ.

З приводу явної заяви кореспондента лорда Біверврука американські публіцисти пригадують англійцям дещо з історії англійсько-американських відносин.

Колись англійці любили нападати на все американське. Це було в часах, коли Америка була молода й слаба.

Як Америка зробилася сильною державою й трохи дозріла, стало небезпечно нападати на все, що американське, небезпечно навіть для англійців. Від тоді англійці почали вважати супроти американства наставлення холодної, насмішкуватої вищости. Себто, вони вже не говорили про свою вищість, або американську нижчість, але з їх тону й поступків просвітлювалося почуття вищости.

Таке кажуть американські публіцисти. Не знати, чи підуть американці дуже скоро до війни за Англію, як вони пічнуть так думати про англійців, як пишуть їх публіцисти.

Що буде, як американцям остогидне бути трактованими все як молодий і незрілий нарід і як вони захочуть раз поставити на своїм?

ПОЧТА И ЛЮДИ.

Одно признають американські публіцисти англійському кореспондентові: що англійці не робилиб американцям, американці певно не підуть на Англію з війною. Англія може зробити Америці, що їй лише забажається, а всетаки Америка не схопить за це за зброю проти Англії.

Одначе й це мабуть відноситься лише до теперішньої ситуації, себто коли англійці переловлюють американську почту, товари й кораблі. Хто знає, що зробилиб американці, якби так англійці зробили американцям щось таке, що роблять німці полякам або чехам.

Як сказав один публіцист: задержання почти, товарів і кораблів не може викликати почування, бо пакунки, листи й кораблі не кривавляться, не стогнуть, не плачуть.

ЩАСЛИВІ ПОЛЯКИ.

Коли поляки нарікають перед світом на їх трактування німцями, німці через своїх представників запевняють, що поляки почуються під німцями щасливі.

Чиє слово брати в цій справі?

З УСТ ЧЕЙМБЕРЛИНА.

У своїй останній промові сказав між іншим англійський премієр Чеймберлин: „Ми й на хвилину не квестіонуємо права невтральних народів рішати, чи вони мають піти до війни, чи не мають. Але ми питаємося їх, чи вони великі, чи малі"...

Себто всіх трактується нарівні?

Одначе що зробилаб Анґлія, якби так країна величини Бельґії зо свого літака поперчила з машинового кріса анґлійського посла, як це зробила Японія?

ВИЗВОЛЕННЯ ЖІНОК.

Доносять з Москви, що в опері в Ташкенті узбекстанські жінки скинули зо своїх облич демонстраційно серпанки, котрими вони їх закривали від віків, згідно з орієнтальним звичаєм.

Скинули, каже донесення, ці заслони, заявляючи при тому, що тимсамим скидають із себе символ поневолення жінки.

Цікаво, чи чували узбекстанські жінки про таке, що інколи люди скинуть із себе зовнішній знак поневолення, але справжні признаки поневолення далі лишають?

Чи не цікаво було в тому випадку подивитися, як ці жінки без заслон поводяться супроти своїх чоловіків, слуг, дітей, гостей?

МОДА НА ДЕМОКРАТІЮ.

Заявляє німецький консуль, що націстична Німеччина змагає до найчеснішої демократії, а комуністичний лідер Бравдер, щоб собі не лишитися позаді, заявляє публично на вічу, що справжня демократія — то суспільна демократія, яка панує в Росії.

У цей спосіб нині в цілому світі вже не стало інакших устроїв: всюди панує демократія: і в таких краях, як Америка, і в таких краях, як Німеччина, і в таких краях, як Росія.

Чи не комплімент це для демократії?

ЖЕРТВИ СОВЕТСЬКОГО РЕЙДУ НА ЦИВІЛЬНЕ НАСЕЛЕННЯ ФІНЛЯНДІЇ.

ПРОТОКОЛ

ВОСЬМОГО КОНҐРЕСУ „ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ".

(1)

Дня 2-го грудня 1939 р. в готелі „Імпіріял" в Ню Йорку відбувся 8-мий Конґрес „Обєднання Українських Орґанізацій в Америці" при співучасті 110 делеґатів, які заступали українські національні орґанізації з ріжних міст Америки.

І. Відкриття Конґресу.

Омелян Ревюк, голова „Обєднання", відкрив Конґрес короткою промовою, в якій зазначив, що уряд скликав цей Конґрес згідно з вимогами статуту. Переповідаючи, які великі зміни перейшла українська нація на українських землях за час від останнього Конґресу „Обєднання" в 1936 р., голова візвав усіх присутніх делеґатів і гостей повстати з з місць та мовчакою віддати честь тим українцям, що впали в боротьбі за найвищий український національний ідеал.

II. Вибір Президії Конґресу.

Після того голова зарядив вибір Президії Восьмого Конґресу „Обєднання", до якої увійшли: **адв. Роман Смук (Шікаґо, Ілл.) — голова, адв. Омар Е. Малицький (Клівленд, О.) і пані Анна Середа (Асторія, Л. Ай.) — заст. голови, ред. Володимир Душник (Ню Йорк, Н. Й.) і Микола Шустакевич (Дітройт, Міш.) — секретарі.**

III. Вибір комісій.

Зчерги вибрано комісії Конґресу. І так, до а) верифікаційної комісії увійшли: **пані Анастасія Вагнер (Джерзі Сити, Н. Дж.), Микола Близнак (Ню Йорк, Н. Й.) і Іван Чайківський (Дітройт, Міш.)**; б) до пресової комісії: **ред. Евген Ляхович (Асторія, Л. Ай.), ред. Степан Шумейко (Ірвінгтон, Н. Дж.) і ред. Роман Ляпіка (Бронксвил, Н. Й.)**; в) до резолюційної комісії: **о. д-р Володимир Клодницький (Нюарк, Н. Дж.), адв. Іван Кузь (Дітройт, Міш.), о. Омелян Мицик (Честер, Па.), проф. Григорій Ґерман (Вілкс Бері, Па.), адв. Теодор Свистун, Філядельфія, Па.)**; г) до виборчої комісії: **Роман Слободян (Елізабет, Н. Дж.), Теодор Маліґловка (Когоз, Н. Й.), Володимир Череватюк, (Асторія, Л. Ай.), Мирон Леськів (Ню Йорк, Н. Й.) і Антін Маланчук (Валінґфорд, Конн.).**

IV. Звіти урядників з діяльности за останні три роки.

Голова Конґресу, Роман Смук: Високий Конґресе! Щиро дякую за вибір і честь, яка впала на мене. Пригадую; що ми зібралися в дуже важний час, коли очі не тільки українців цілого світу, але також чисденних чужинців звернені тепер на нас. Отож прошу шановних делеґатів поводитися гідно й достойно, щоб кожний знав, що йому припала велика роля в теперішню пору брати участь в українському політичному житті, і що від рішень, які ухвалить Конґрес, залежатиме у многім і доля дальшого нашого життя в Америці.

Складаю щирий привіт від українських національних орґанізацій міста Шікаґа, які пильно слухатимуть, що Конґрес урадить. Звертаю увагу, що Конґрес відбуватиметься тільки один день, отож маємо дуже короткий час, тому прошу дорожити ним,

а) Звіт голови Омеляна Ревюка (видрукуваний окремо в „Свободі" ч. 287 1939 р.). Короткий зміст: Голова здає звіт з трьохлітньої діяльности „Обєднання", головно за останній рік, включаючи його зізнання перед конґресовим комітетом Даєса у Вашинґтоні.

б) Звіт рекордового секретаря д-ра Луки Мишуги (видрукований окремо в „Свободі" чч. 288, 289, 290 з 1939 р.). Короткий зміст: д-р Л. Мишуга здав звіт з діяльности „Обєднання", яке під оглядом праці найбільше виконало праці в цьому останньому часі, розвиваючи широку видавничу діяльність англійською мовою про Україну. Згадав він також про свою поїздку в Европу в цілі засягнення інформацій про українську справу.

в) Звіт фінансового секретаря Дмитра Галичина (друкований окремо в „Свободі" ч. 291 і 293 з 1939 р.). Короткий зміст: Фінансовий секретар подає точно, скільки перейшло грошей через „Обєднання" на ріжні національні українські цілі. За останній період через „Обєднання" перейшло $81,816.00, а за останній рік переслано $34,464.89. Це найбільша збірка, яка колибудь була переслана через „Обєднання" впродовж одного року.

г) Звіт скарбника Юліяна Павчака: скарбник потверджує вповні ці цифри, які подав фінансовий секретар Д. Галичин. Говорить: Дай Боже, щоб українці так дальше жертвували для рідної справи, як це вони досі робили. Що більше, ми повинні піти слідами невеличкої фінляндської еміґрації, яка за кілька останніх днів зложила великі суми грошей на оборону своєї вітчини перед московською навалою. Я вірю, що українська еміґрація дальше буде такою жертвенною, як вона була в минулому.

ґ) Звіт контрольної комісії. Голова контрольної комісії **адв. Михайло Пізнак** заявляє, що контрольна комісія переглянула всі книжки, листи, банкові конта, чекові книги й інше та знайшла все у взірцевому порядку. Тому в імені контрольної комісії пропонує дати признання канцелярії „Обєднання", яка вела своє діловодство правильно та взірцево. А ствердив, що вона зужила на покриття коштів удержання канцелярії всього 1%.

Два інші члени контрольної комісії, **Володимир Череватюк і Микола Близнак** вповні підтверджують звіт голови контрольної комісії.

Тому, що вже було коло 2-гої год. пополудні, дел. **Антін Маланчук** ставить внесок, щоб Конґрес перервано й уможливлено делеґатам пообідати.

М. Пізнак: Тепер маємо дуже важні справи, які треба зараз починати обговорювати. А. Маланчук відтягає свій внесок, і голова Конґресу Р. Смук продовжує дальші наради.

V. Дискусія над звітами уступаючого уряду.

Голова Конґресу відкриває дискусію над звітами уступаючого уряду. До слова зголошується ціла низка делеґатів, які по черзі забирають голов у дискусії.

Д-р Семен Демидчук: Маю запит до голови п. Ревюка: Хто є відповідальний за ведення канцелярії „Обєднання", й хто є відповідальний за все листування. Хочу знати, від кого аґенти Даєса забрали документи „Обєднання".

Омелян Ревюк: На запит аґентів, хто веде діловодство „Обєднання", я їм відповів: Ріжні люди. Трохи голова (Ревюк), трохи секретар, (д-р Мишуга), а трохи п. Ляхович і фінансовий секретар (Д. Галичин). Від мене забрали повновласть д-ра Мишуги щодо поїздки до Европи та припадкові інші всякі листи, що були на столі. На другий день аґенти частину забраних річей звернули. Я пішов до другої кімнати, щоб віддати книги, що були в п. Ляховича. Як я вернувся з другої кімнати, то дівчата мені сказали, що аґенти в моїй неприсутности шукали і забирали знову зо стола всякі папери, але які саме, я не знаю.

Д-р С. Демидчук: Чи вони видали яку посвідку на забрані листи й документи?

О. Ревюк: Ні, вони не дали посвідки. Хотіли також шукати за листами на столах і в шафах д-ра Мишуги й Д. Галичина, що тоді були у Філядельфії, але ми їм звернули увагу, що тих осіб нема.

Д-р С. Демидчук: Чи ці аґенти сказали, хто вони є?

О. Ревюк: Вони вилеґітимувались як федеральні аґенти, інвестиґатори Комітету Даєса й місцева поліція.

М. Пізнак: В справі формальній: Хочу спростувати, щоб не ширилося баламутство. Аґенти Комітету Даєса не є ті, що їх називаємо „Джі-Менами". Вони не мають права нікого арештувати ні давати „індайтмент". Вони є звичайними інвестиґаторами, а більш нічого.

Д. Галичин: В формальній справі: Хочу повідомити панів і пань, учасників Конґресу, що Комітет Даєса звернув з подякою і перепросинами всі фінансові книжки „Обєднання".

Д-р Л. Мишуга: Пане Ревюк, будь ласка, скажіть, які саме листи від мене з Европи забрали у вас аґенти Даєса?

О. Ревюк: Докладно не пригадую собі, які саме. Знаю, що були це листи до голови „Обєднання" з Европи від вас. Можливо, це були також приватні листи, але я собі вже не пригадую. Були також ріжні телеґрами, пресові комунікати та всякі інші папери, які лежали на столі. Були це ріжні листи...

Д-р Л. Мишуга: Але я вас прошу сказати, які саме?

О. Ревюк: Телеґрами в справі вашого побуту в Европі. Люди хотіли знати, де ви є, тому запитували телеграфічно. Були також телеґрами від вас і копії якихсь листів, однак я не можу собі тепер пригадати, як також не знаю їх змісту.

Д-р Л. Мишуга: Хочу вияснити, що я, як секретар „Обєднання", мав припоручення стрінутися з українськими орґанізаціями та поодинокими провідниками, й про це я писав до голови „Обєднання".

Голова Р. Смук: Булоб добре, щоб ті, що знають, що було в листах, вияснили делеґатам докладно, щоб ці не виносили хибного враження.

Демкович: Пропоную, щоб „Обєднання" списало реєстр усіх членів, щоб ми знали, скільки нас є обєднаних.

Голова Смук: Це належить до точки: Внески й запити, а не тут.

(Дальше буде).

ДОРОГИЙ ПІДПИС.

Бені МекКой, бувший „бейзмен" „Дітройту", підписує дворічний контракт з „Філядельфія Атлетикс", на основі котрого він має дістати 10,000 долярів річної платні й бонус у сумі 45,000 долярів. Коло нього стоїть „ковч" Ерл Мек, син директора наймаючої орґанізації.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Українська участь у спеціяльних виборах 14. Округа

Надзвичайні вибори в 14. конґресовім дистрикті мають спеціяльне значіння для українців, що живуть у осьмім, шестім і десятім асемблинських дистриктах Ню Йорку. Головно в перших двох дистриктах є багато тисяч американських громадян українського роду, що кожного року віддають голоси за тих, що представляють їх у міському, стейтовому й краєвому законодатних тілах. Цього року опорожнився мандат через смерть конґресмена Вилйема Сировича, що представляв у конґресі 14. дистрикт. Ґубернатор Лемен у своїй проклямації зарядив, що спеціяльні вибори мають відбутися дня 5. лютого 1940. року. Кожна особа, що реєструвалася до останніх виборів, без огляду на те, чи вона голосувала чи ні, має право голосувати при цих спеціяльних виборах конґресмена. Український Демократичний Клюб потвердив кандидатом Демократичного Лідера Восьмого Асемблінського Дистрикту, котрий тепер є реґулярним Демократичним кандидатом на це становище, а саме М. Михайла Едельстейна.

Багато причин промовляє за те, щоби голоси українців-американців впали при виборах 5. лютого 1940. за М. Михайла Едельстейна.

Ставши Демократичним Лідером осьмого асемблинського округа М. Михайло Едельстейн додержав своєї обіцянки українським виборцям округа і дав їм поважну репрезентацію в повітовім комітеті.

Добившися номінації, М. Михайло Едельстейн обіцяв піддержувати президента Френклина Д. Рузвелта й ліберальну й проґресивну програму Нового Розділу. Він обіцяв робити все, що лежить у його силі, щоби добитися зниження коштів мешкання й очищення міста з так званих „сломз", що є справжньою конечністю східньої частини Ню Йорку.

Едельстейн піддержував робітників у минулому і був потверджений як кандидат робітничими орґанізаціями. Він є теж свідомим поважних проблем, що стоять нині перед молодю в Америці й він обіцяв започаткувати й піддержувати відповідні пляни для добуття їй занять.

Кілька днів тому, на зборах на Четвертій Вул. М. Михайло Едельстейн заявився виразно противником Комуністичної партії й її кандидата, Ерла Бравдера. Своїм явним виступом проти Комуністичної партії М. Михайло Едельстейн заняв тверде й недвозначне становище проти орґанізації, що від літ парадувала з маскою Демократії.

За кандидатуру М. Михайла Едельстейна заявилися особисто президент Френклин Д. Рузвелт, сенатор Роберт Ф. Ваґнер і посадник Ф. Г. Ля Ґвардія.

Ми переконані, що з огляду на те, що Михайло Едельстейн показав себе приятелем американських українців, що живуть у тім окрузі й зобовязався до проґресивної, людяної й справді Демократичної програми, він є тим, котрого нам треба післати в конґрес представляти 14. конґресовий дистрикт Ню Йорку.

Кожний американський українець, що голосує в 14. конґресовім дистрикті Ню Йорку, повинен уважати своїм безоглядним обовязком піти до виборів у вівторок, 6. лютого 1940., і віддати свій голос за правильного Демократичного кандидата М. Михайла Едельстейна. Виборчі льокалі будуть відкриті від 6. години рано до 6. години вечером. Лишень у цей спосіб, що ми покажемо сильний солідний голос в цих спеціяльних виборах, зможемо ми, українські виборці, добутися дальшого признання, яке належиться нашому народові.

Михайло Пізнак,
лідер Українського Демократичного Клюбу Ню Йорку.

ОГРАБИЛИ ПРАЛЬНЮ

Три бандити розбили касу в Ню Метод Ландрі у Вінніпеґу і забрали $409.99 готівкою і деякі чеки. Сторожа Антона Ґвайдґеда лишили звязаного.

Грабіж тривав усього 20 мінут.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У Джерзі СиTі, Н. Дж., помер дня 1. лютого член Товариства Українського Клюбу поступового, від. 70. У. Н. Союзу,

СТАНИСЛАВ ЯЛИЦЬКИЙ.

Вступив до Товариства і до У. Н. Союзу в липні 1908. р., маючи 21 літ. Лишив жену Анелю вдовою і 5 дітей: Лендра замужну Доп, Теодора жонатого, Ґелену замужну Векер, Едварда жонатого, Кароля самотного, як також двоє внуків: Едварда Доп і Бернадиру Ялицьку.

Похорон відбудеться в понеділок, 5. лютого,в год. 9. рано, з дому жалоби, 236 Monticello Ave., а відтак до костела на Sussex St. Вдова і діти просять членів товариства Укр. Клюбу Поступового взяти ласкаво участь у похороні.

Вічна Йому память!

Антін Онисик, секр.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(82)

Ти знов мені врятував життя", почав Юкаґ, але Тарзан йому перебив: „Не час тепер про те говорити. Ми мусимо поспішати". Знов Тарзан ставув на чолі гурта втікачів, щоб наосліп, керуючись лише своїм інстинктом, вирватися з того підземного лябіринту на волю. Стежки і коридори йшли то направо то наліво.

Блукаючи тими підземеллями, втікачі тратили чимало часу. Тимчасом капітан королівської сторожі, Мунґо, пішов на свою звичайну провірку здовж коридорів. Тепер він натрапив на двох своїх сторожів, що мали запровадити Дарна і Юкаґа до вогненної келії божка Панту. Побачивши їх, Мунґо зжахнувся.

„Що вам сталось?" — викрикнув він до сторожів. Побачивши, що вони мали заткані уста, він відвязав їм уста і тоді довідався, що це Тарзан з товаришами таке вробили. „Це неможливе!" — закричав Мунґо. Тарзан не міг сюди дібратись. Він жеж був замкнений у долішнім поверсі гого лябіринту. Всетаки Мунґо задумався.

Від Тарзана можна було всього сподіватись. Не гаючи часу, він побіг чим скоріше до станиці і звелів заалярмувати всіх сторожів. Щоб усі вони, кожний на своїм місці, мались на осторозі, бо втікачі в підземеллі. Водночас він зорґанізував цілі загони, що мали увійти в підземелля і там шукати Тарзана і його товаришів.